

DATATILSYNETS STRATEGI

for forskning og utvikling

Oktober 2014

Hvorfor FoU?

Formålet med Datatilsynets satsing på forsknings- og utviklingsarbeid er å gjøre oss selv bedre til å sette personvern hensyn inn i en samfunnsmessig kontekst, og til å fange opp trender og utviklingstrekk på et tidlig stadium. I tillegg ønsker vi å stimulere og støtte personvernrelevant forskning som kan gi positive samfunnsmessige ringvirkninger.

FoU-arbeid og Datatilsynets strategi for 2011 - 2016

Samarbeid med forskningsmiljøer er forankret i Datatilsynets strategi for 2011 – 2016. Her heter det blant annet at vi skal ha som overordnet mål å være Norges mest kompetente miljø på personvern og ha stor synlighet i personverndebatten. Vi skal også jobbe aktivt for at andre aktører legger vekt på personvern hensyn. Samarbeid med forskningsmiljøer er et viktig virkemiddel for å nå disse overordnede målene. Kunnskap generert gjennom samarbeid med forskningsmiljøer vil øke Datatilsynets kompetanse på personvern, satt inn i en samfunnsmessig kontekst. Samtidig vil stimulering og støtte til forskning på problemstillinger som berører personvernet, bidra til å øke kunnskapen om og interessen for personvern i samfunnet som helhet.

Samarbeid med forskningsmiljøer på personvernområdet støtter også opp under vårt *verdigrunnlag*. I følge dette skal Datatilsynet som organisasjon være troverdig og kunnskapsrik og godt orientert om teknologiutvikling og andre samfunnsmessige trender og utviklingstrekk.

Hva er FoU?

Forskning og utviklingsarbeid (FoU) er definert som en kreativ virksomhet som utføres systematisk for å oppnå økt kunnskap – herunder kunnskap om mennesket, kultur og samfunn – og omfatter også bruken av ny eller eksisterende kunnskap til å finne nye anvendelser¹.

¹ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/nfd/dok/nou-er/2000/nou-2000-7/5/1.html?id=376098>

FoU kan deles inn i følgende tre aktiviteter: grunnforskning, anvendt forskning og utviklingsarbeid². Datatilsynet vil i første rekke støtte aktiviteter innenfor anvendt forskning og utviklingsarbeid. Vi vil med utviklingsarbeid normalt ikke inkludere det regulære utviklingsarbeidet av nye tjenester og produkter som forgår i norske virksomheter til daglig. Utviklingsarbeid som skal få oppmerksomhet og understøttes i lys av Datatilsynets FoU-strategi bør i første rekke være forskningsrelatert.

Ansvar og ressurser

Koordineringsansvar

Koordineringen av Datatilsynets FoU-aktiviteter gjøres av en av våre samfunnsvitere som har dette som ett av sine ansvarsområder. FoU-arbeidet er lederforankret hos kommunikasjonsdirektør, som et såkalt «horisontalt ansvar».

Ved deltakelse i eksterne forskningsprosjekter skal det avgjøres fra gang til gang hvem som skal delta, og hvor mye tid som skal avsettes til prosjektdeltakelse.

Hver gruppe i tilsynet har ansvar for å følge med på relevant forskning innenfor sitt område. Viktige nye forskningsmiljøer, prosjekter og resultater skal spilles inn til FoU-koordinatoren. Samfunnsviteren på hver gruppe har et særlig ansvar for at dette blir gjort.

² *Grunnforskning* er eksperimentell eller teoretisk virksomhet som primært utføres for å skaffe til veie ny kunnskap om det underliggende grunnlaget for fenomener og observerbare fakta, uten sikte på spesiell anvendelse eller bruk.

Anvendt forskning er også virksomhet av original karakter som utføres for å skaffe til veie ny kunnskap. Anvendt forskning er imidlertid primært rettet mot bestemte praktiske mål eller anvendelser.

Utviklingsarbeid er systematisk virksomhet som anvender eksisterende kunnskap fra forskning og praktisk erfaring, og som er rettet mot a) å fremstille nye eller vesentlig forbedrede materialer, produkter eller innretninger, eller b) å innføre nye eller vesentlig forbedrede prosesser, systemer eller tjenester.

Økonomiske ressurser

Datatilsynet skal avsette en fast årlig sum til FoU-arbeid. Summen kan benyttes til studentstipender, oppdragsforskning, testing av tjenester og applikasjoner i eksterne forskningslaboratorier, eller til å arrangere seminarer og lignende. Størrelsen på beløpet fastsettes som del av den årlige budsjettprosessen internt i Datatilsynet, og etter et begrunnet innspill fra den som har ansvar for forskningskoordineringen.

Mål og prioriteringer for FoU-arbeidet

Mål

De overordnede målene for Datatilsynets satsning på forskning og utviklingsarbeid er å:

- Bidra til å fremme forskning som har fokus på og om mulig styrker personvernet
- Bidra til at personvern hensyn blir bygget inn i utviklingen av nye tjenester og teknologi
- Styrke Datatilsynets oversikt over, og innsikt i, forskning på personvern som gjøres både i inn- og utland
- Bidra til at forskning og forskningsresultater om personvern blir kjent og omfattet av interesse også utenfor Datatilsynet

Prioriterte områder

For å få størst mulig gjennomslagskraft og merverdi ut av arbeidet vil Datatilsynet konsentrere oppmerksomheten rundt enkelte sentrale områder og miljøer.

Vi vil fokusere på følgende områder i perioden 2014 - 2016:

- Store data- og informasjonsmengder (Big Data)
- Sensorteknologi og Tingenes Internett
- Velferdsteknologi og mobil helseteknologi
- Innebygd personvern
- Holdninger, verdier og personvernmessige konsekvenser for individ og samfunn
- Analyser og evalueringer av effekter og personvernmessige konsekvenser ved lovgivning

Koordineringen av Datatilsynets FoU-aktiviteter gjøres av en av våre samfunnsvitere som har dette som ett av sine ansvarsområder. FoU-arbeidet er lederforankret hos kommunikasjonsdirektør, som et såkalt «horisontalt ansvar».

Tiltak

Datatilsynet skal iverksette følgende tiltak for å støtte opp under hovedmålene for FoU-arbeidet:

- **Innlede samarbeid med strategisk viktige universitets- og høyskolemiljøer**

Datatilsynet skal søke samarbeide med enkelte strategisk viktige universitets- og høyskolemiljøer. Institusjonene skal være aktive innenfor ett, eller flere av de satsningsområdene som er nevnt i kapittel tre. Datatilsynet skal i forbindelse med samarbeidet:

- Etablere regelmessig kontakt med nøkkelpersoner ved institusjonene.
 - Søke å heve interessen og engasjementet for forskning på personvernrelevante problemstillinger.
 - Stille vår kompetanse til rådighet for ph.d.- og mastergradsstudenter.
 - Jobbe for å få personvern inn som del av undervisningen.
-

- Holde faste forelesninger for studentene, dersom dette er relevant og ønskelig fra institusjonens side, og dette kan ressursmessig forsvares med hensyn til antall, tema og hyppighet.
- Komme med forslag på problemstillinger for mastergradsoppgaver.
- Stille kontorplass til disposisjon for mastergradsstudenter som skriver relevante oppgaver.
- Gi stipend til studenter som skriver særlig interessante oppgaver.

- **Delta i forskningsprosjekter**

Datatilsynet skal:

- Delta i forskningsprosjekter som ligger innenfor satsingsområdene. Vi skal da i første rekke bidra med vår kompetanse, og ikke med økonomiske midler inn i forskningsprosjektene.
- Fremme bruk av innebygd personvern ved forskning på, og utvikling av nye tjenester og teknologi.

- **Veilede studenter**

Datatilsynet skal:

- Gi råd og veiledning til studenter som tar kontakt med oss. Vi skal særlig bruke tid og ressurser på de studentene som skal forske eller skrive oppgaver som er relevante for de områdene som er vektlagt i vår forskningsstrategi.
- Gi stipend til studenter som skriver særlig interessante oppgaver, fortrinnsvis innen prioriterte FoU-områder.

- **Faste kontaktmøter med Forskningsrådet**

Datatilsynet skal ha jevnlig kontaktmøter med Forskningsrådet for å:

- Bidra til at personvern hensyn blir inkludert i forskningsprogrammene (muligens som et kriterium for å få støtte)
-

- Bidra til at det avsettes prosjektmidler for forskning på personvernrelevante problemstillinger innenfor forskningsprogrammene
- Fremme betydningen av innebygd personvern, særlig innenfor programmene rettet mot velferdsteknologi og informasjonssikkerhet
- Komme tidlig inn i prosessen i utviklingen av nye rammeprogram.
 - **Utarbeide oversikter over forskningsaktiviteter og – institusjoner**

Datatilsynet skal:

- Utarbeide en intern oversikt over institusjoner som driver med personvernrelevant forskning
- Utarbeide en internt oversikt over publiserte Phd- og mastergradsoppgaver og forskningsartikler som vi blir gjort kjent med.
 - **Nedsette intern gruppe for å følge opp trender og utviklingstrekk**

Datatilsynet må tidlig fange opp viktige trender og utviklingstrekk for å vite hvilken forskning som har særlig interesse for oss fremover. Datatilsynet skal:

- Nedsette en gruppe som møtes hver 2. måned for å diskutere overordnede trender og utviklingstrekk.
 - Gruppen skal være sammensatt av en representant fra hver gruppe (fortrinnsvis samfunnsviter der det finnes) og fagdirektør for teknologi.
-

Formidling av resultatene

Resultatene som oppnås gjennom forskningssamarbeid må videreformidles til resten av organisasjonen og til samfunnet for øvrig. Dette skal gjøres blant annet ved å:

- Gi egne presentasjoner overfor Datatilsynets medarbeidere på de interne møtene «faglig påfyll»
 - Gjøre de mest aktuelle masteroppgavene og forskningsartiklene tilgjengelige på vår hjemmeside, personvernbloggen.no, samt sørge for spredning via sosiale medier
 - Arrangere seminarer for presse og personverninteresserte i samarbeid med relevante forskningsinstitusjoner.
 - Skape oppmerksomhet i media.
-

Vedlegg: Premissleverandører og forskningsmiljøer

Nedenfor er en oversikt over viktige premissleverandører og forskningsmiljøer som direkte, eller indirekte, berører problemstillinger knyttet til personvern. Listen vil løpende bli ajourført og supplert med nye aktører, etter hvert som vi blir kjent med disse.

Premissleverandører

Regjeringen og departementene

De overordnede føringene på FoU-området legges av Regjeringen. Departementene har også sine egne FoU-strategier. Følgende forskningsstrategiske dokumenter er av interesse for Datatilsynet:

- Regjeringen la 3. oktober 2014 frem sin «Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2015–2024, meld. St.7 (2014-2015)». Denne bygger på Stortingsmeldingen ”Lange linjer – kunnskap gir muligheter (Meld. St. 18 2012 . 2013)». Forsking på klima, miljø, fornyelse av offentlig sektor og mer effektive helse- velferds- og omsorgstjenester er blant hovedsatsingsområdene. I tillegg er også såkalte «*muliggjørende teknologier*» (bio- og nanoteknologi, informasjons- og kommunikasjonsteknologi) trukket fram. I følge langtidsplanen er det «*-et mål å innføre prinsippet om innebygd personvern i alle samfunnssektorer*». «*Ikke bare den juridiske forskningen, men også IKT-forskningen bør der det er relevant inkludere problemstillinger som dreier seg om hvordan personvern hensyn kan ivaretas*», heter det videre i langtidsplanen.
 - **Nasjonal strategi for IKT-forskning og –utvikling 2013 - 2022:** Strategien trekker frem følgende tre områder der IKT-forskning og utvikling vil spille en spesielt viktig rolle: informasjonssikkerhet, offentlig sektor og infrastruktur, og helse og omsorg (herunder velferdsteknologi).
-

Forskningsrådet

Forskningsrådet er Norges forskningsstrategiske og forskningsfinansierende organ. Dette er den viktigste forskningspolitiske rådgiveren for Regjeringen, departementene og andre sentrale institusjoner og miljøer med tilknytning til forskning og utvikling (FoU). Forskningsrådet skal identifisere behov for forskning og foreslå prioriteringer med hensyn til bruk av de ressursene som staten har satt av til forskning.

Følgene rammeprogrammer er spesielt interessante for Datatilsynet:

- **Horisont 2020:** EUs rammeprogram med drøye 70 milliarder euro i perioden 2014-2020. Underprogrammet, **ICT-LEIT (Leadership in Enabling and Industrial Technologies)** fokuserer blant annet på «Advanced computing», «Fremtidens Internett», «Cloud computing», «Big Data», «Tingenes Internett», «Content technologies og informasjonshåndtering». Programmet omfatter også forskning på forholdet mellom samfunn og Internett og cyber-sikkerhet.
 - **IKT2025:** Dette er et stort program som vil ta over for VERDIKT i 2015. Hovedsatsingsområdene i dette programmet velferdsteknologi (sett i sammenheng md FASE, jf under), datadrevet forskning (Big Data) og muliggjørende teknologier/forskningsdrevet innovasjon.
 - **FASE (Flere aktive sunne år):** Dette er et stort program med oppstart i 2015 som er viet velferdsteknologi. FASE skal fremskaffe kunnskap om implementering og bruk av IKT og velferdsteknologi i omsorgs- og helsetjenestene. Dette skal følges opp av forskning som viser konsekvensene for tjenestemottakerne og for de ansattes arbeidssituasjon ved bruk av velferdsteknologi.
-

Forskningsmiljøer

Teknologiske fagmiljøer

- Center for Cyber Information Security, CCIS ble etablert på Gjøvik sommeren 2014. Senteret skal «styrke samfunnets kompetanse og ferdigheter til å beskytte mot, oppdage, respondere på og etterforske uønskede og kriminelle handlinger som benytter datamaskiner». Senteret har som ambisjon å gjøre dette blant annet ved å bygge forskningskapasitet og fagmiljøer som er i internasjonal toppklasse.
- NTNU (bred innretning på IKT-forskning, tyngdepunkt mot de teknologiske fagene. Har fokus blant annet på Big Data, Tingens Internett)
- Institutt for informatikk, Universitetet i Oslo - UiO (bred innretning, men tyngdepunkt mot informatikk, medie- og kommunikasjonsforskning og rettsinformatikk)
- Institutt for informatikk, Universitetet i Bergen - UiB (fokus på teoretisk informatikkforskning og på informasjons- og medievitenskap)
- Institutt for informatikk, Universitetet i Tromsø – UiT (fokus på distribuerte IKT-system og søk. Big Data, kroppsnær teknologi, sensorteknologi)
- Høgskolen på Gjøvik (fokus på informasjonssikkerhet)
- Universitetet i Stavanger (samfunnssikkerhet og beredskap)
- Norsk Regnesentral (NR) (innebygd personvern, informasjonssikkerhet)
- Forsvarets forskningsinstitutt (FFI)
- SINTEF IKT (fleste tema innen IKT)
- Senter for tjenesteinnovasjon (NHH)

Samfunnsvitenskap og humaniora

- Institutt for kriminologi, Universitetet i Oslo - UiO
 - Sosiologi, ved alle de norske universitetene
 - Teknologi, innovasjon og kunnskap, Universitetet i Oslo - UiO (tverrfaglig studium)
 - Institutt for medier og kommunikasjon (IMK), Universitetet i Oslo - UiO (personvern, yttringsfrihet, Big Data, nettkrenkelsler, internett og samfunnsutvikling)
-

Juss

- SERI, Universitetet i Oslo - UiO (juss, forvaltningsinformatikk, automatiserte systemer, innebygd personvern, juridiske problemstillinger, overvåking i arbeidslivet)
- UiO
- Norsk senter for menneskerettigheter, Universitetet i Oslo - UiO
- Universitetet i Bergen - UiB (forvaltningsrett, offentlig rett)

Helse

- Nasjonalt senter for e-helse og omsorgsteknologi, Universitetet i Agder - UiA
- Nasjonalt senter for samhandling og telemedisin, Helse Nord RHF
- Norsk senter for elektronisk pasientjournal, NTNU

Tverrfaglige miljøer, forskningsstiftelser

- Fredsforskningsinstituttet (PRIO)
- Statens institutt for forbruksforskning (SIFO)
- NUPI (terrorforskning)

Andre miljøer

- Teknologirådet
 - Bioteknologinemnda
 - Telenor
 - IBM
 - Microsoft
-

Besøksadresse:

Tollbugata 3, 0152 Oslo

Postadresse:

Postboks 8177 Dep., 0034
Oslo

postkasse@datatilsynet.no
Telefon: +47 22 39 69 00

datatilsynet.no
personvernbloggen.no